

KINCSES TOLNA MEGYE ÉRTÉKVETÉLKEDŐ

2019-2020.

**TOLNA MEGYE TERMÉSZETI ÉRTÉKEI,
AZ EGÉSZSÉG ÉS ÉLETMÓD, VALAMINT A SPORT**

MEGOLDÓKULCS

1. Tolna megye vízivilágának értékei

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	■	M	■	Z	E	N	É	L	■	V	É	D			
2	P	A	C	S	M	A	G	I	T	A	V	A	K		
3	A		I		E		I	K	E	S		L	É	K	
4	K	A	P	Á	L	Ó			L	Ú	D		V		T
5	S		E					O	T	T		T	E	T	Ő
6		É	L	C		T	Á	L				E		Á	R
7	I		Ő	S	S	Á	R	V	Í	Z			B	R	
8	N			A	Z	T		A	R	A	N	Y	O	S	
9	K	O	T	L	Ó		Ó	D	Á	K			N		
10	Á			Ó		Á	L		S	Ó	Z	O	T	T	
11	B		Á	D	Á	M		Ó				K	Ó	L	Ó
12	B	A	R	Á	T	O	K	T	A	V	A			E	Z
13		K	O	S	Á	R		A	V	A	R		É	N	
14	V	A	K		L				A	K	A	D			
15	É	R			L	Ő		I	T	A	T	Á	S		
16	T	Á	S				I	L		R	Á	M	Á	S	
17		S	Z	É	K	E	S	M	O	C	S	Á	R		H
18				H	A	S	M	A	R	S		K	O	V	A
19	L		M	E	N	T	E		O		A		S	Á	L
20	Á	R	U	S			R	Í	M	E	L			Z	
21	B	Á	N		I	C		M		Z	S	Í	R	O	S
22	O		K	A	P	S	Z	E	G	T	Ó		A	L	Á
23	S	Z	A	G	A		N		R		S	O	K		V

Érték megnevezése

Melyik település értéktárában található?

1.	PACSMAGI TAVAK
.....	TAMÁSI (esetleg Regöly)
.....
2.	ŐS-SÁRVÍZ
.....	SZEDRES
.....
3.	BARÁTOK TAVA
.....	KISSZÉKELY
.....
4.	SZÉKES-MOCSÁR
.....	TENGELIC
.....
5.	KAPSZEG-TÓ
.....	TOLNA (esetleg Mözs)
.....

ELÉRHETŐ PONTSZÁM : 50

Az öt érték hibátlan megnevezésére	egyenként	5-5 pont	max 25 pont
Az öt település hibátlan megnevezésére (Regöly vagy Mözs településnév esetében csak	egyenként	5-5 pont 2-2 pont)	max 25 pont
A rejtvénymegfejtés betűhibája esetében	hibánként	1-1 pont levonás!	

2. Védett növények a Tolna Megyei Értéktárban

- A) Törpe nőszirm
- B) Vitézkosbor
- C) Pókbangó
- D) Tarka sáfrány
- E) Tátorján

<i>Értéktár</i>	<i>Kép sorszáma</i>	<i>Elnevezés betűjele</i>
Bogyiszlói Értéktár	2	B
Bölcskei Értéktár	5	A
Dunaföldvári Értéktár	1	E
Szedresi Értéktár	4	D
Tengelici Értéktár	3	C

ELÉRHETŐ PONTSZÁM:
helyesen kitöltött rovatonként 5-5
összesen 50

3. Védett területek a Tolna Megyei Értéktárban

- A) Holtág
- B) Láprét
- C) Legelő
- D) Lössfal
- E) Pannóniai üledék

<i>Értéktár</i>	<i>Kép sorszáma</i>	<i>Elnevezés betűjele</i>
Bikácsi Értéktár	5	B
Kurdi Értéktár	1	E
Nagydorogi Értéktár	2	C
Paksi Értéktár	4	D
Tolnai Értéktár	3	A

ELÉRHETŐ PONTSZÁM:
helyesen kitöltött rovatonként 5-5
összesen 50

4. Védett állatok a Tolna Megyei Értéktárban

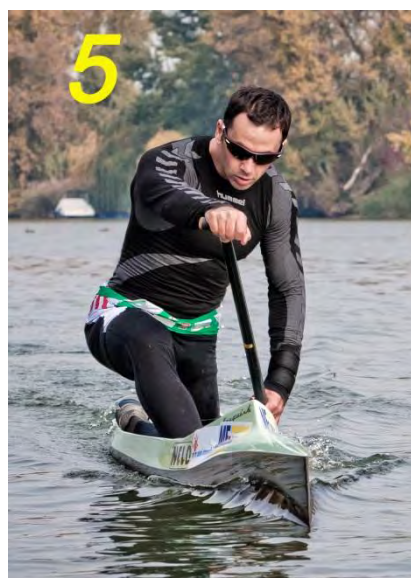

- A) Dámszarvas
- B) Sisakos sáska
- C) Fekete gólya
- D) Gímszarvas
- E) Ürge

Értéktár	Kép sorszáma	Elnevezés betűjele
Bátai Értéktár	4	C
Nagydorogi Értéktár	2	B
Paksi Értéktár	1	E
Szekszárdi Értéktár	3	D
Tamási Értéktár	5	A

ELÉRHETŐ PONTSZÁM:
helyesen kitöltött rovatonként 5-5
összesen 50

5. Tolna megyei olimpikonok eredményei

A = aranyérem

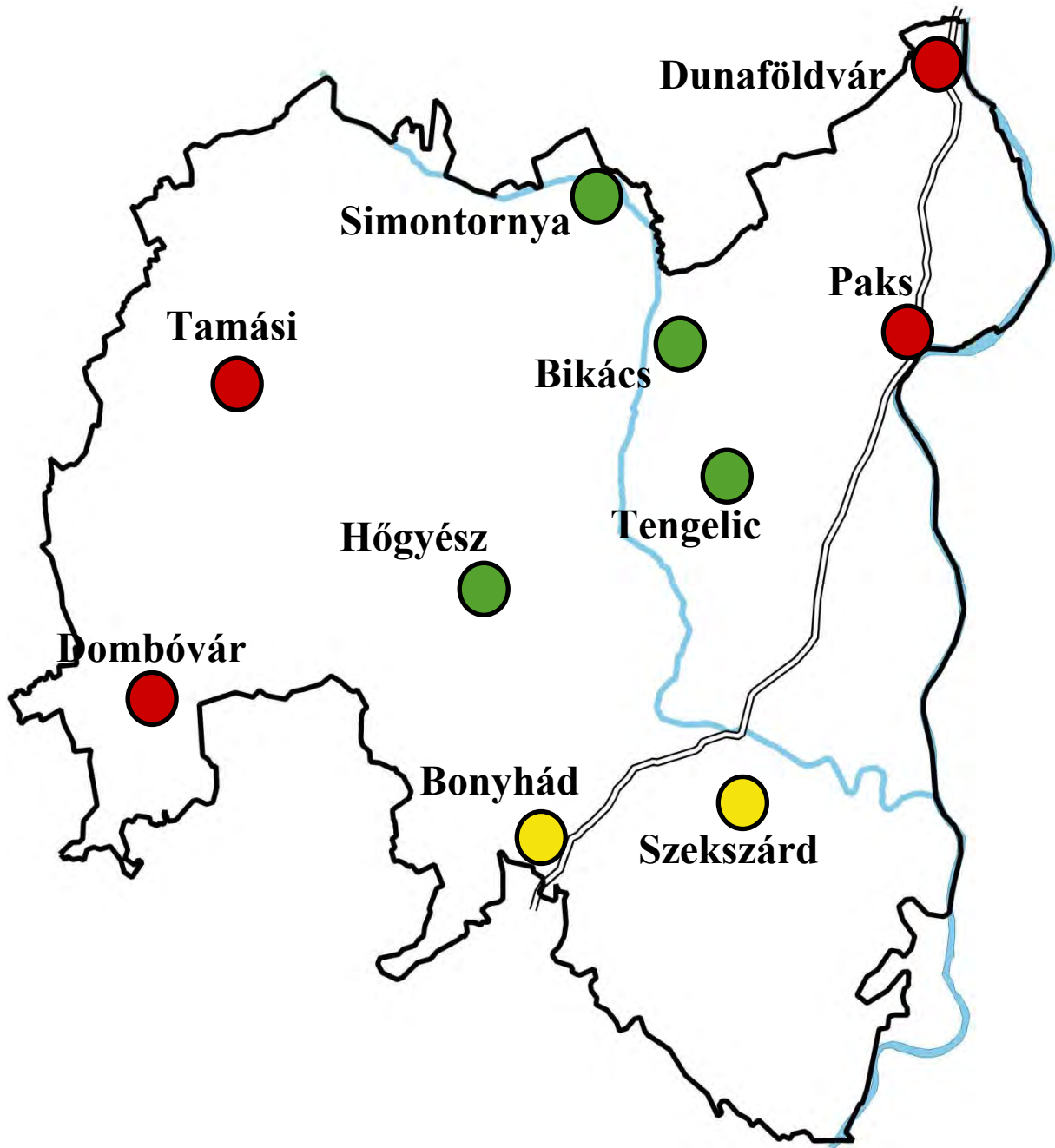
E = ezüstérem

B = bronzérem

Az olimpikon neve	Kép száma	Települési értéktár	Sportága	Érme(i)	Év(ek)ben
Abay Nemes Oszkár	3	Paksi	úszás	B	1936
Buzánszky Jenő	1	Dombóvári	labdarúgás	A	1952
Kovács Antal	4	Paksi	cselgáncs	A	1992
Kozmann György	5	Paksi	kenu	B – B	2004 – 2008
Rózsa Norbert	2	Dombóvári	úszás	E; E – A	1992 – 1996

ELÉRHETŐ PONTSZÁM: **összesen 100**
(helyes adatonként 3-3 pont = 30X3 = 90 +
Kozmann és Rózsa plusz adatai 2-2 pont = 5X2 = 10)

6. Tolna megye melegvízű fürdői

- 1) Tolna megye négy városában található olyan termál-gyógyfürdő, amely szerepel a Tolna Megyei Értéktár értékei között is. Településük karikáját színezd pirosra, és írd mellé a település nevét is!
- 2) Tolna megye további négy településén szállodában/szállodánál kialakított melegvízes fürdő található. Településük karikáját színezd zöldre, és írd mellé a település nevét is!
- 3) Tolna megye két városában a melegvízes fürdő csak nyári szezonban nyújt wellness lehetőséget. Településük karikáját színezd sárgára, és írd mellé a település nevét is!

ELÉRHETŐ PONTSZÁM:
helyes színválasztás egyenként 3-3 (10x3=30) + helyes településnév egyenként 2-2 (10x2=20)
= összesen 50

7. Hungarikummá minősített magyarországi táji értékek

Földrajzi név	Megye	Sorszám	Hungarikum kategóriája
Hévízi-tó	Zala	1	Egészség és életmód
Fertő-tó	Győr-Moson-Sopron	2	Kulturális örökség
Hortobágy (puszta)	Hajdú-Bihar	3	Kulturális örökség
Aggtelek (cseppkőb.)	Borsod-Abaúj-Zemplén	4	Természeti környezet
Bükk(aljai kaptárkő)	Heves	5	Természeti környezet

A fenti hungarikum tájak közül nem mindegyik kapta a „természeti környezet” besorolást.

Írd be a fenti táblázatba a tényleges besorolást is!

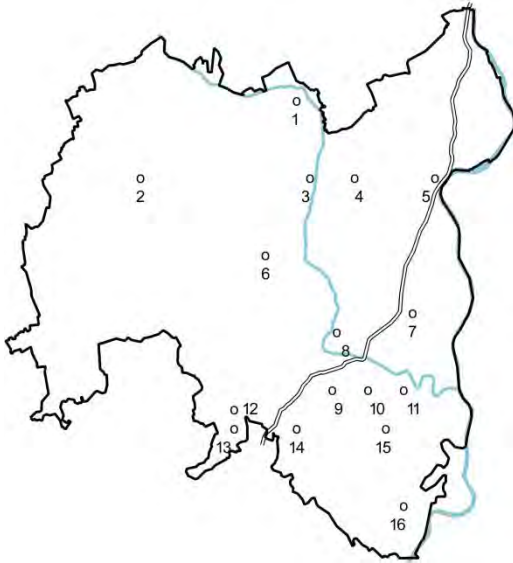
Helyezd el a táj sorszámát Magyarország vaktérképének pontos helyén!

ELÉRHETŐ PONTSZÁM :**összesen 100**
helyesen kitöltött rovatonként 4-4 (20x4=80) + helyes térképi jelölésenként 4-4 (5x4=20)

8. Tolnaikumok

Határozd meg, mit jelent a TOLNAIKUM név!

Kiemelt Tolna megyei érték

(A 9-10-11., valamint a 12-13. sorszámú tolnaikumok megnevezési sorrendje szabad!)

Jelöld X-szel a táblázat utolsó oszlopában, ha a TOLNAIKUM kategóriája: „természeti környezet”!

Sorszám	Tolnaikum megnevezése	Települési értéktár	Jelölés
1	Simontornyai vár	Simontornyai	
2	Gyulaji dóm	Tamási	X
3	Lázár Ervin írói munkássága	Sárszentlőrinci	
4	Györkönyi pincefalu	Györkönyi	
5	Atomenergetikai szaktudás	Paksi	
6	Gyönki evangélikus templom	Gyönki	
7	Tolnai képfestő műhely	Tolnai	
8	Sióagárdi népviselet/hímzés	Sióagárdi	
9	Szekszárdi történelmi borvidék/borok	Szekszárd	
10	Vármegyeháza	Szekszárd	
11	Gemenci erdő/gímszarvas	Szekszárd	X
12	Bukovinai székely betlehemes/csobányolás	Bonyhád	
13	Bonyhádi zománc	Bonyhád	
14	Szerb ortodox búcsú/műemlékegyüttes	Grábóc	
15	Sárközi népművészet	Decs	
16	Szent Vér kegyhely/búcsú	Báta	

ELÉRHETŐ PONTSZÁM: **összesen 100**

pontos meghatározás: 10 pont + pontos értékmegnevezés egyenként 3-3 (16x3=48) pont + pontos településnév 2-2 (16x2=32) pont + helyes jelölés 5-5 (2x5=10) pont

9. Erdély természeti csodái a Magyar Nemzeti Értéktárban

Kép sorszáma	Érték megnevezése
1	Hétlétrás szoros és vízesés
2	Székelykő
3	Tordai hasadék
4	Óriások árka
5	Vörös szakadék

A 3. képhez legendák/mondák is fűződnek egy szentről, egy betyárról és a tündérekről. Írd le néhány mondattal mindhárom legenda/monda lényegét!

A) Szent László Torda mellett harcolt a kunokkal. A túlerővel szemben azonban vissza kellett vonulnia a hegy felé. A kunok üldözőbe vették a magyar sereget. Szent László feltekintett az égre, és Istenhez fohászkodott. Ebben a pillanatban a hegy kettéhasadt.

B) Balika egy román betyár volt. II. Rákóczi Ferenc híveként a kurucok közé állt. A labancok elől a szabadságharc idején itt bújdosott a barlangokban.

C) Az egyik barlag neve Tündérvár. Ebben tündérek laknak. Szent György napjának éjjelén kinyílik a barlang. A tündérek kihordják a hegyben rejtőző kincseket.

ELÉRHETŐ PONTSZÁM: **összesen 50**

értékek helyes megnevezéséért 4-4 (5x4=20) pont + mondánként max. 10-10 (3x10=30) pont

ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOKNAK!!!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
																									N						
																								D	A						
																			B				K	Ö	G						
		S																	Ö				A	B	Y						
		I						K								K			L				J	R	S						
		M						P	A	K						A			C				I	D	Ö	Z					
		O	S	K				A	L	Ö					D	K			S	P			Z	A	K	É	B				
B		N	Z	U				K	A	L					B	E	A			K	Ö		M	C	Ö	K	Á				
O	H	T	E	R	M	É	S	Z	E	T	O	H	D	I	C	S	Ö	T	E	R	M	É	S	Z	E	T					
G	Ö	O	K	D	A	R		N	S	O	Z	A	Ú	K	S	D	C	A		B	U	N			L	A					
Y	G	R	S		D	T		Ó	D	L	O	R	Z	Á			S	M		Ö	C	Y			Y	S					
I	Y	N	Z		O	É				N	R	C	S	C			É	Á		L	S				Z						
S	É	Y	Á		C	N				A	A			S			N	S		Y	I				É						
Z	S	A	R		S	Y											Y	I							K						
L	Z		D		A											F												K	S		
Ó		L								K						Á										A		I	I		
	S	E				S				I					D	C					R					L	S	S	Ó		
N	Á	N		A	Z					S					O	G	Á				E	K				S	Á	S	A		
A	R	G		L	E					T	T				M	Y	N	M			G	I		T		Ó	R	Z	G		
G	S	Y		S		D	P	Z	O	E					B	Ö	K	Ö	I	B	Ö	S		O			N	P	É	Á	
Y	Z	E	G	Ó	G	R	Á	Á	R	V	G				F	Ó	R	E	C	R	O	L	V		L	C		Y	I	K	R
M	E	L	Y	N	Y	E	L	V	M	E	R	N	E	V	E	R	S	E	N	Y	E	Z	N	I	V	É	L	E	D		
Á	N		Ö	Á	Ö	S	F	O	Á	L	Á	A	L	Á			T	É	G	Y		J	O	A	K	A	K	I	L		
N	T		N	N	R		A	D	S		B	G	S	R			N	S	H		K	M	N	Ö	R		S	Y			
Y	L		K	A	K						D	Ó	Y	Ö			Y	Z	Á		E	B	É		S						
O	Ö				Ö		P	D		U	C	K	N					E	D			A	M		Á						
K	R				N		I	U		N		Ó	Y					M				E		D							
	I		S		Y		N	N		A		N	É					C					D								
	N		Z				C	A		S		Y	K					S					I								
	C	V	A				E	F		Z		I						E													
		Á	K		B		H	Ö		E	N																				
	C	R	Á		Á		E	L		N	A																				
	S	A	L		T		L	D		F	T	G		M																	
M	I	L	Y	N	A	G	Y	V	A	G	Y	T	E																		
A	B	J		A		E		Á	D	Y	D	E	D																		
G	R	A		K		R		R	D	Ö	O	N	I																		
Y	Á					J				R	R	G	N																		
A	K					E				G	O	E	A																		
R						N				Y	G	L																			
K																															
E																															
S																															
Z																															
I																															

A költő neve: **Petőfi Sándor** (3 pont)

A vers címe: **A Tisza** (2 pont)

Találd meg azt a 6 „kakukkfióka” települést, ahol a véget ért önkormányzati ciklus zárultáig még nem kezdődött meg az értéktári tevékenység, pedig értékekben gazdagok!

- Ozora
- Zomba
- Cikó
- Gerjen
- Fadd
- Dunaszentgyörgy

A 71 településnév egyenként 1-1 (71x1=) 71 pont

A „kakukkfióka” települések megnevezése egyenként plusz 4-4 (6x4=) 24 pont

ELÉRHETŐ PONTSZÁM: összesen 100

10. A természet a költészetben

KÖZÉPISKOLÁSOKNAK!!!

1	A	L	S	Ó	N	Y	É	K		A	T	T	A	L	A
2				H	Ö	G	Y	É	S	Z					
3			B	Á	T	A			K	A	L	A	Z	N	Ó
4		T	O	L	N	A		K	É	T	Y				
5	F	A	D	D				D	E	C	S				
6				O	Z	O	R	A		T	E	V	E	L	
7	H	A	N	T						Ö	C	S	É	N	Y
8	K	E	R	T				P	Á	L	F	A			
9		É	R	T	É	N	Y		M	E	D	I	N	A	
10	K	Ö	L	E	S	D			U	D	V	A	R	I	
11		M	U	R	G	A		L	E	N	G	Y	E	L	
12	T	O	R	M	Á	S			G	Y	Ö	N	K		
13	M	Ö	C	S	É	N	Y		T	E	N	G	E	L	I
14	V	A	R	S	Á	D		V	Á	R	O	N	G		
15				Z	O	M	B	A		T	A	M	Á	S	I
16	B	E	L	E	C	S	K	A		B	I	K	Á	C	S
17	H	O	L	T	Á	G		Ú	J	I	R	E	G		
18	J	Á	G	Ó	N	A	K			R	E	G	Ö	L	Y
19				H	A	R	C			T	A	B	Ó	D	
20		M	U	C	S	I			B	O	N	Y	H	Á	D
21	K	O	C	S	O	L	A			K	U	R	D		
22			N	A	K				B	O	R	J	Á	D	
23				K	A	P	O	S		M	I	S	Z	L	A
24	P	A	L	A	T	I	N	C	A	S	Z	Á	L	K	A
25	K	I	S	V	E	J	K	E		V	Á	R	A	L	J
26			Z	Á	V	O	D			I	Z	M	É	N	Y
27		L	Á	P	A	F	Ö			D	Ú	Z	S		
28		F	Ü	R	G	E	D		S	Z	É	K	E	L	Y
29			G	Y	Ö	R	E			K	A	K	A	S	D
30	A	L	S	Ó	N	Á	N	A		G	E	M	E	N	C
31			N	Y	É	K			N	É	M	E	T	K	É
32			C	I	K	Ó									
33			G	E	R	J	E	N							
34	D	A	L	M	A	N	D								

ELÉRHETŐ PONTSZÁM: 100

Csokonai Vitéz Mihály: Az estve

teljes név és cím szavanként 5-5

5x5=25 pont

Óh, áldott természet! óh csak te vagy nékem

Az a tetőled nyert birtokom s vidékem,

megfejtett két sor betűnként 1-1

65x1=65 pont

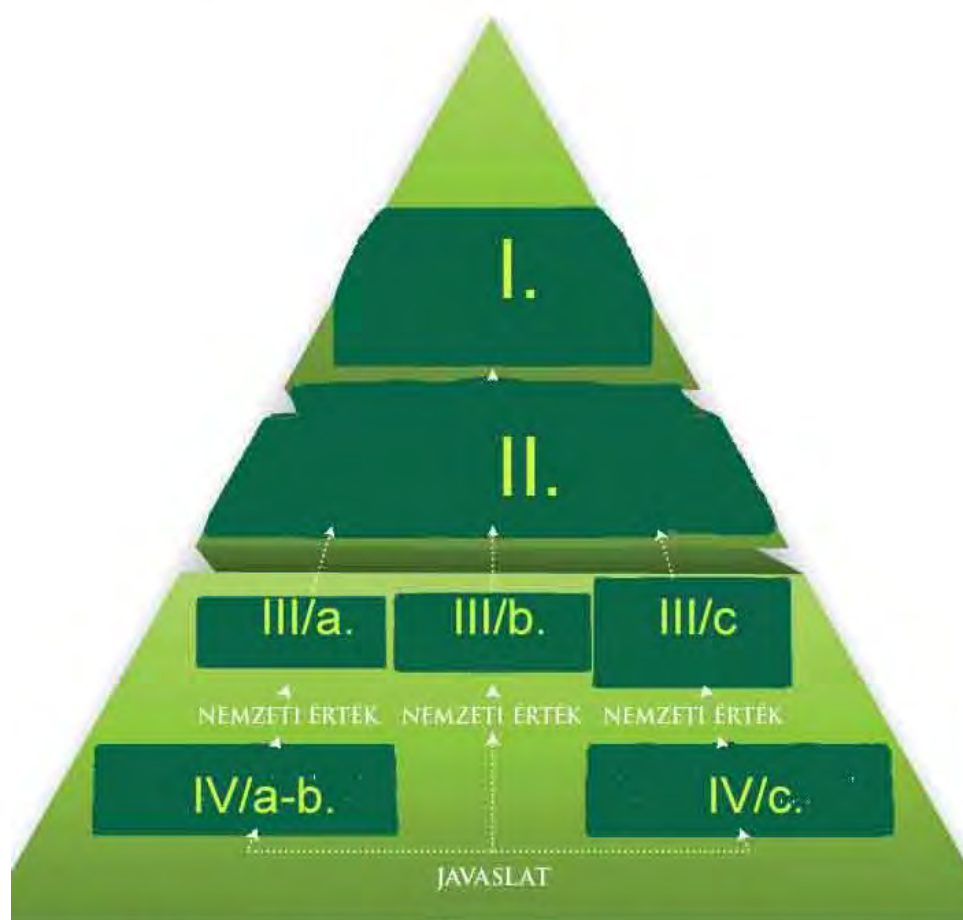
Melynek én örökös földesura lettem,

Mihelyt teáltalad embernek születtem.

idézetet kiegészítő két sor 5-5

2x5=10 pont

11. Az értéktári tevékenység alapfogalmai

NEMZETI ÉRTÉKPIRAMIS

Nevezd meg az egyes szinteket és az odatartozó alszinteket, és írd 1-1 konkrét értékpéldát!

	<i>Az értéktár megnevezése</i>	<i>Idevaló példa konkrét érték megnevezésével</i>
I.	Hungarikumok Gyűjteménye	pl. Aggteleki karszt stb.
II.	Magyar Értéktár Kiemelkedő nemzeti értékek	pl. Gyulaji dóm stb.
III/a.	Megyei Értéktár	pl. Sárközi népművészet
III/b.	Ágazati Értéktár	pl. Magyar tanya
III/c.	Külhoni Nemzetresz Értéktár	pl. Vaskapu szabályozása
IV/a.	Települési Értéktár	pl. Bogyiszlói paprika
IV/b.	Tájegységi Értéktár	Bükkaljai kőhodályok
IV/c.	Külhoni Települési Értéktár	Gyergyóújfalvai falutörvény

Írd le a hungarikum meghatározását!

A "hungarikum" a magyarság csúcsteljesítményét jelölő gyűjtőfogalom, amely olyan megkülönböztetésre, kiemelésre méltó értéket jelez, amely a magyarságra jellemző tulajdonság, egyediség, különlegesség és minőség.

Kik és hogyan hozhatnak létre helyi értéktárat?

Minden Magyarországon található településnek jogában áll, hogy helyi értéktárat hozzon létre. Önkormányzatok esetében a helyi értéktár létrehozása önként vállalt feladatnak minősül, a létrehozást érintő korábbi nemleges döntésük bármikor, határidő nélkül megváltoztatható.

A helyi értéktárak létrehozása két döntésből áll. Egyrészt dönt a képviselőtestület, közgyűlés a helyi értéktár létrehozásáról, másrészt arról, hogy ezt milyen formában szeretné működtetni. A törvény nagyon megengedő, a közösségre bízta, hogy milyen formát választ ehhez. Két lehetőség áll fenn:

1., a képviselőtestületi szervezeti és működési szabályzat keretein belül bízzák a feladatot egy bizottságra:

- egy már működő bizottságra,

- vagy egy teljesen új bizottságot hoznak létre, az adott település értéktár bizottságát, benne képviselőkkel, és ha ez lehetséges, külső szakértőkkel,

2., külön testületre bízzák a feladatot:

- önálló értéktár bizottságot hozhatnak létre,

- vagy helyi intézményt, civil szervezetet bíznak meg a feladattal, mely esetben külön szervezeti és működési szabályzatot kell létrehozni, melyben belefoglaltatik, hogy a megbízás a döntés-előkészítésre vonatkozik vagy a tényleges döntéshozatalra is. (Csak a lényeg a fontos!!!)

ELÉRHETŐ PONTSZÁM: összesen 100

A táblázat rovatainak megfelelő kitöltése rovatonként	5-5	16x5 =	80 pont
A hungarikum fogalom lényegi meghatározása			5 pont
A helyi értéktár létrehozásának lényegi leírása			15 pont